

МЕХАНІЗМИ ПЕРЕХОДУ ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

д.е.н., с.н.с. **Купінець Л.Є., Кісеоларь М.Г.**

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Стратегічні цілі сталого розвитку проводяться у життя за допомогою різноманітних механізмів та інструментів, що сприяють активізації економічного розвитку та забезпеченню економічної безпеки, визначають супутні дії уряду, власних структур та всіх учасників побудови національної ідеології розвитку. Стратегія визначає економічні, адміністративні, суспільно-політичні та громадські механізми та відповідні інструменти, за допомогою яких здійснюється досягнення стратегічних цілей сталого розвитку. Уявлення про моделі означених механізмів базується на визначенні їх системного бачення, наявності чіткої структури, методологічного забезпечення їх побудови, ієрархії задач, які можуть бути вирішені за допомогою відповідного інструментарію, ефективності їх роботи.

У загальному розумінні механізми – це цілісна сукупність методів управління, системне використання яких здатне сприяти найбільш ефективній реалізації економічної політики в державі, регіоні, секторі економіки. Інструменти, як складові механізму – це сукупність дій і процедур одного функціонального призначення, що забезпечують реалізацію конкретних цілей та ефективне вирішення тактичних завдань досягнення стану сталого розвитку. Вибір механізмів та інструментів визначається характером задач, що потребують вирішення. Основне завдання підбору інструментів, полягає у визначенні дублюючих і взаємовиключних функцій елементів механізму регулювання та у виборі їх прийняттого поєднання.

Критеріями ефективності застосування інструментів є позитивні зміни індикаторів економічного розвитку. Поряд з цим, чіткий розподіл повноважень дозволяє оптимізувати функціонування управління економічними процесами, але й дії суб'єктів управління в руслі досягнення максимальної результативності. Поєднання механізмів регулювання можна вважати оптимальним, якщо їх взаємодія сприяє досягненню цілей і вирішенню поставлених завдань на регіональному і локальному рівнях. Інакше неминучий перегляд ідеології їх використання.

Область задач, що вирішуються за допомогою означених механізмів визначається переліком стратегічних цілей та тактичних задач, що визначають поступовий перехід до сталого розвитку.

Економічний механізм, який спрямовано на забезпечення поступового переходу до сталого розвитку, є системою взаємопов'язаних правових форм та важелів, що опосередковують умови, процеси акумуляції, напрями і форми витрачання фінансових ресурсів на вирішення нагальних проблем економічного росту, формування потрібного середовища, характер та темпи змін шляхом спонукання суб'єктів господарювання та всіх зацікавлених суб'єктів економічних відносин до виконання конкретних завдань в заздалегідь визначеному цільовому руслі. Системна дія економічного механізму полягає в регулюванні економічних відносин та зв'язків, в межах яких складається діяльність суб'єктів господарювання.

Адміністративно-правовий механізм – це сукупність організаційно-правових методів, форм, технологій у виконавчо-розпорядчій діяльності щодо реалізації стратегічних цілей сталого розвитку на основі впровадження жорстких примусових управлінських дій стосовно об'єктів управління збоку суб'єктів управління в межах їх прав та відповідальності. Ефективність адміністративно-правового механізму визначається збалансованістю суб'єктно-об'єктних інтересів на основі організації їх взаємодії. Системна дія адміністративно-правового механізму полягає у застосуванні різноманітних методів адміністративного регулювання управлінських відносин у вигляді предписання до дії, перерозподілу повноважень, вибору поведінки, заборони певних дій, запровадження нових інструментів державного управління.

Сутність суспільно-політичного механізму визначається політичною системою і реалізується через діяльність органів державної влади в межах їх компетенції. Політичне управління – це особливий, відносно новий механізм, що набуває значення в процесі розвитку громадянського суспільства і демократичного політичного режиму в Україні і тому не співпадає з державним управлінням. Системна дія суспільно-політичного механізму в управлінні економікою, як складової сталого розвитку, полягає в обґрунтованому впровадженні найбільш ефективної моделі реформування економіки шляхом визначення зони поєднання з іншими запропонованими механізмами та суб'єктів політичного управління – політичних партій, громадських об'єднань, державних органів, тощо.

Дія громадського механізму обумовлена низкою рівних, невід'ємних, притаманних кожній людині соціально-економічних та екологічних прав, що розкривають її можливості та задовольняють потреби та інтереси. Системна дія громадського механізму проявляється в одночасному задіяні всіх його складових, що формує передумови сталості процесів суспільного розвитку, сприяє потужному захисту населення від руйнуючих дій економічного та соціального характеру, що здійснюються у угоду клановим інтересам, підвищує довіру народу до влади, узагальнює інформаційний базис як підґрунтя подальшого удосконалення діяльності влади та бізнесу.